A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (negyedik tanács)

2010. február 25.*

A C-381/08. sz. ügyben,

az EK 234. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a Bundesgerichtshof (Németország) a Bírósághoz 2008. augusztus 22-én érkezett, 2008. július 9-i határozatával terjesztett elő az előtte

a **Car Trim GmbH**

és

a **KeySafety Systems Srl**

között folyamatban lévő eljárásban,

A BÍRÓSÁG (negyedik tanács),

tagjai: K. Lenaerts a harmadik tanács elnöke, a negyedik tanács elnökeként eljárva, R. Silva de Lapuerta, Juhász E. (előadó), G. Arestis és T. von Danwitz bírák,

* Az eljárás nyelve: német.

főtanácsnok: J. Mazák,
hivatalvezető: R. Grass,

tekintettel az írásbeli szakaszra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

– a KeySafety Systems Srl képviseletében C. von Mettenheim Rechtsanwalt,

– a német kormány képviseletében M. Lumma és J. Kemper, meghatalmazotti minőségben,

– a cseh kormány képviseletében M. Smolek, meghatalmazotti minőségben,

– az Egyesült Királyság Kormánya képviseletében H. Walker, meghatalmazotti minőségben, segítője: A. Henshaw barrister,

– az Európai Közösségek Bizottsága képviseletében A.-M. Rouchaud-Joët és S. Grünheid, meghatalmazotti minőségben,

a főtanácsnok indítványának a 2009. szeptember 24-i tárgyaláson történt meghallgatását követően,

meghozta a következő

Ítéletet

1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem a polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló, 2000. december 22-i 44/2001/EK tanácsi rendelet (HL L 12., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 19. fejezet, 4. kötet, 42. o.; a továbbiakban: rendelet) 5. cikke 1. pontja b) alpontjának értelmezésére vonatkozik, és közelebbről azt a kérdést veti fel, hogy hogyan határolhatók el egymástól az „áru értékesítésére" és a „szolgáltatás nyújtására" irányuló szerződések, valamint hogy távértékesítés esetén hogyan kell meghatározni a teljesítés helyét.

2 E kérelmet a Car Trim GmbH társaság (a továbbiakban: Car Trim) és a KeySafety Systems Srl vállalkozás (a továbbiakban: KeySafety) között légzsákrendszerek gyártásához szükséges alkatrészek szállításával kapcsolatos szerződéses kötelezettségek tárgyában folyamatban lévő eljárásban terjesztették elő.

Jogi háttér

A közösségi szabályozás

3 A 2002. március 1-jén hatályba lépett rendelet 68. cikkének (1) bekezdése értelmében a rendelet a Dán Királyság kivételével a tagállamok között a polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról és a határozatok végrehajtásáról szóló 1968. évi Brüsszeli Egyezménynek (HL L 299., 32. o.) az új tagállamok ezen egyezményhez történő csatlakozásáról szóló későbbi egyezményekkel módosított változatának helyébe lép.

4 A (2) preambulumbekezdésének megfelelően a rendelet célja a belső piac megfelelő működése érdekében „[a] polgári és kereskedelmi ügyekben az e rendelet hatálya alá tartozó tagállamok határozatainak gyors és egyszerű elismerése és végrehajtása céljából […] a joghatósági összeütközésre vonatkozó szabályok egységesítés[e] és az alaki követelmények egyszerűsítés[e]”.

5 A rendelet (11) és (12) preambulumbekezdése a következőképpen pontosítja a különböző joghatósági szabályok közötti kapcsolatot, valamint azok szabályozási céljait:

„(11) A joghatósági szabályoknak nagymértékben kiszámíthatóknak kell lenniük, és azt az elvet kell követniük, hogy a joghatóságot általában az alperes lakóhelye alapozza meg, és a joghatóságnak ezen az alapon mindenkor megállapíthatónak kell lennie, kivéve egyes pontosan meghatározott eseteket, amelyekben a per tárgya vagy a felek szerződéses szabadsága eltérő joghatósági okot kíván meg. […]

(12) Az alperes lakóhelyén kívül a bíróság és a per közötti szoros kapcsolaton alapuló vagylagos joghatósági okokat is meg kell állapítani az igazságszolgáltatás megbízható működésének előmozdítása érdekében [helyesen: Az alperes lakóhelyén kívül a bíróság és a per közötti szoros kapcsolaton alapuló vagy az igazságszolgáltatás megfelelő működésének elősegítésére irányuló vagylagos joghatósági okokat is meg kell állapítani].”

6 A rendelet II. fejezetének „Általános rendelkezések” című 1. szakasza alatt található 2. cikkének (1) bekezdése a következőképpen szól:

„E rendelet rendelkezéseire is figyelemmel valamely tagállamban lakóhellyel rendelkező személy, állampolgárságára való tekintet nélkül, az adott tagállam bíróságai előtt perelhető.”

7 A rendelet II. fejezetének „Különös joghatóság” című 2. szakasza alatt található 5. cikke kimondja:

„Valamely tagállamban lakóhellyel rendelkező személy más tagállamban perelhető:

1. a) ha az eljárás tárgya egy szerződés vagy egy szerződéses igény, akkor a kötelezettség teljesítésének helye szerinti bíróság előtt [helyesen: szerződéses jogviszonyokban azon hely szerint illetékes bíróság előtt, ahol a kérelem alapjául szolgáló kötelezettséget teljesítették, vagy teljesíteni kell];

   b) e rendelkezés értelmében, eltérő megállapodás hiányában a kötelezettség teljesítésének helye [helyesen: a kérelem alapjául szolgáló kötelezettség teljesítésének helye]:

   – ingó dolog [helyesen: áru] értékesítése esetén a tagállam területén az a hely, ahol a szerződés alapján az adott dolgot leszállították, vagy le kellett volna szállítani,

   – szolgáltatás nyújtása esetén a tagállam területén az a hely, ahol a szerződés szerint a szolgáltatást nyújtották, vagy kellett volna nyújtani;

   c) amennyiben a b) pont nem alkalmazható, az a) pontot kell alkalmazni;

[…]”

8 A fogyasztási cikkek adásvételének és a kapcsolódó jótállásnak egyes vonatkozásairól szóló, 1999. május 25-i 1999/44/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL L 171.; magyar nyelvű különkiadás 15. fejezet, 4. kötet, 223. o.) 1. cikkének (4) bekezdése a következőképpen rendelkezik:

„Ennek az irányelvnek az alkalmazásában adásvételi szerződésnek kell tekinteni azt a szerződést is, amely legyártandó vagy előállítandó fogyasztási cikk átadására [helyesen: szállítására] vonatkozik.”

A nemzetközi szabályozás

9 Az Egyesült Nemzeteknek az áruk nemzetközi adásvételi szerződéseiről szóló, Bécsben, az 1980. április hó 11. napján kelt Egyezménye (a továbbiakban: CISG) 1988. január 1-jén lépett hatályba Olaszországban és 1991. január 1-jén Németországban.

10 A CISG harmadik preambulumbekezdése kimondja:

„[…] az áruk nemzetközi adásvételi szerződéseire alkalmazandó és a különböző társadalmi, gazdasági és jogi rendszerekkel összeegyeztethető egységes szabályok elfogadása hozzájárul a nemzetközi kereskedelem jogi akadályainak felszámolásához, és elősegíti a nemzetközi kereskedelem fejlődését”.

11 A CISG 1. cikke (1) bekezdésének a) pontja értelmében:

„Az [e]gyezmény, a különböző államokban telephellyel rendelkező felek között, áruk adásvételére vonatkozó szerződésekre alkalmazandó, ha

a) ezek az államok Szerződő Államok […]”

12 A CISG 3. cikke az egyezmény tárgyi hatályával kapcsolatban kimondja:

„(1) Az áruk jövőbeni gyártására vagy előállítására vonatkozó szerződések adásvételi szerződésnek minősülnek, kivéve ha az áru megrendelője vállalja, hogy az áru gyártásához vagy előállításához szükséges anyagok lényeges részét ő szolgáltatja.

(2) Az [e]gyezmény nem vonatkozik azon szerződésekre, amelyekben az árut szolgáltató fél kötelezettségeinek túlnyomó része munkavégzésből vagy más tevékenységből áll.”

13 A CISG 30. cikke szerint „[a]z eladó köteles, a szerződés és az [e]gyezmény előírásainak megfelelően, az árut szolgáltatni, az áru tulajdonjogát átruházni és – szükség szerint – az árura vonatkozó minden okmányt átadni”.

14 A CISG 31. cikke a következőképpen rendelkezik:

„Ha nem meghatározott más helyen kell teljesítenie, az eladónak az áru szolgáltatására vonatozó kötelezettsége:

a) ha az adásvételi szerződés kiterjed az áru elfuvarozására is, az árut a vevőhöz való továbbítás céljából az első fuvarozónak átadni;

[…]”

15 Az Egyesült Nemzeteknek az áruk nemzetközi adásvételi szerződéseire vonatkozó elévülési időről szóló, New Yorkban, 1974. június 14-én kelt Egyezményének 6. cikke értelmében:

„(1) Az [e]gyezmény nem vonatkozik olyan szerződésekre, amelyekben az eladó kötelezettségeinek túlnyomó része munkavégzésből vagy más tevékenységből áll.

(2) Az áruk jövőbeni gyártására vagy előállítására vonatkozó szerződések adásvételi szerződésnek minősülnek, kivéve ha az áru megrendelője vállalja, hogy az áru gyártásához vagy előállításához szükséges anyagok lényeges részét ő szolgáltatja.”

Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

16 Az Olaszországban letelepedett KeySafety légzsákrendszereket szállít olasz autógyártóknak, és a Car Trimtől e rendszerek gyártásához szükséges alkatrészeket vásárolt öt szállítási szerződés alapján 2001 júliusa és 2003 decembere között (a továbbiakban: szerződések).

17 A KeySafety e szerződéseket 2003 végével felmondta. Mivel a Car Trim úgy ítélte meg, hogy részben 2007 nyaráig tartó szerződéses időtartamokról volt szó, szerződésszegésnek tekintette a felmondásokat, és az alkatrészek gyártási helye szerint illetékes Landgericht Chemnitz előtt kártérítési keresetet indított. E bíróság a német bíróságok joghatóságának hiányában megállapította a kereset elbírálására vonatkozó hatáskörének hiányát.

18 Az Oberlandesgericht elutasította a felperes által előterjesztett fellebbezést.

19 Ez utóbbi bíróság megállapítja, hogy a szerződések alapján a felperes köteles volt autóalkatrész-gyártóként meghatározott formájú légzsákokat gyártani előre meghatározott szállítóktól vásárolt termékek felhasználásával annak érdekében, hogy megrendelésre a KeySafety termelési folyamatának szükségleteihez igazodva, és számos, a munkaszervezésre, a minőségellenőrzésre, a csomagolásra, a címkézésre, a szállítólevelekre és a számlákra vonatkozó előírásnak megfelelően azokat e társaság részére leszállíthassa.

20 A Car Trim „Felülvizsgálat” iránti kérelmet terjesztett elő a Bundesgerichtshofnál.

21 A kérdést előterjesztő bíróság álláspontja szerint e kérelem elbírálása érdekében arra a kérdésre kell választ adni, hogy a Landgericht Chemnitz tévesen állapította-e meg joghatóságának hiányát, amely kérdést a rendelet alapján kell eldönteni.

22 Az e kérdésre adandó válasz az említett rendelet 5. cikke 1. pontja b) alpontjának értelmezésétől függ, mivel az alperesnek a rendelet 2. cikke szerinti joghatóságot meghatározó székhelye Olaszországban van, az Oberlandesgericht pedig megállapította, hogy sem a német bíróságok kizárólagos joghatósága a rendelet 22. cikke alapján nem állt fenn, sem pedig a felek közötti – kifejezett vagy hallgatólagos – megállapodás a joghatóságról az említett rendelet 23. és 24. cikke alapján nem létezett.

23 Következésképpen a német bíróságok csak akkor rendelkeznek joghatósággal a kártérítési kereset elbírálására, amennyiben a gyártási helyszínt a rendelet 5. cikke 1. pontjának értelmében „a kérelem alapjául szolgáló" kötelezettség teljesítési helyének kell tekinteni.

24 A kérdést előterjesztő bíróság álláspontja szerint az a bíróság rendelkezik joghatósággal, amellyel a földrajzi kapcsolat a szerződés szerinti főszolgáltatás teljesítési helye miatt a legszorosabb. Következésképpen a joghatóságot – más megfelelő kapcsolóelv hiányában – a szerződés szerinti főszolgáltatás határozza meg, amelyet gazdasági szempontok alapján kell meghatározni. Ezt a fő gazdasági szolgáltatásra vonatkozó szempontot a CISG 3. cikkének (2) bekezdése és az Egyesült Nemzeteknek az áruk nemzetközi adásvételi szerződéseire vonatkozó elévülési időről szóló 1974. június 14-i Egyezménye 6. cikkének (2) bekezdése is rögzíti.

25 Amennyiben a joghatósági okot meghatározó teljesítési helyet a rendelet 5. cikke 1. pontja b) alpontjának első francia bekezdése alapján kell meghatározni, akkor meg kell állapítani, hogy a szerződések értelmében az értékesített árut hol szállították le, vagy hol kellett volna leszállítani. A kérdést előterjesztő bíróság véleménye szerint e

teljesítési hely – távértékesítés esetén is – arra a helyre utal, ahol a szerződések értelmében a szállított dolog feletti rendelkezési jogot a vevő ténylegesen megszerzi, vagy meg kellene szereznie.

26 E körülmények között a Bundesgerichtshof úgy határozott, hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket terjeszti a Bíróság elé:

„1) Úgy kell-e értelmezni a […] rendelet 5. cikke 1. pontjának b) alpontját, hogy a gyártandó vagy előállítandó áru szállítására vonatkozó szerződések a vevőnek az előállítandó áru beszerzésére, megmunkálására és szállítására irányuló határozott előírásai – ideértve a gyártási minőség biztosítására, a szállítás megbízhatóságára és a megrendelés zökkenőmentes adminisztratív lebonyolítására vonatkozó előírásokat is – ellenére áru értékesítésének (első francia bekezdés), és nem szolgáltatás nyújtásának (második francia bekezdés) minősül? Milyen kritériumok irányadók az elhatárolásra?

2) Amennyiben áru értékesítéséből kell kiindulni, akkor azt a helyet, ahol a szerződés alapján az értékesített dolgokat leszállították, vagy le kellett volna szállítani, távértékesítés esetében a vevő részére történő fizikai átadás helye, vagy az a hely határozza meg, ahol a dolgokat az első fuvarozónak a vevőhöz történő eljuttatás céljából átadják?”

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekről

Az első kérdésről

27 Első kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság arra vár választ a Bíróságtól, hogy hogyan kell elhatárolni a rendelet 5. cikke 1. pontjának b) alpontja szerinti „áru értékesítésére", illetve „szolgáltatás nyújtására" irányuló szerződéseket, olyan gyártandó vagy előállítandó áru szállítására vonatkozó szerződések esetén, ahol a vevő ezen áru beszerzésére, megmunkálására és szállítására vonatkozóan bizonyos követelményeket határozott meg.

28 Mindenekelőtt emlékeztetni kell arra, hogy a kérdést két, a gépjárműszektorban tevékenykedő gyártó közötti eljárásban terjesztették elő. Ezt az ipari szektort a gyártók közötti szoros együttműködés jellemzi. A végtermékkínálatnak a vásárló pontos előírásaihoz és egyéni kikötéseihez kell igazodnia. A vásárló általában pontosan meghatározza igényeit, és a gyártásra vonatkozó utasításokat fogalmaz meg, amelyeket a szállítónak követnie kell.

29 Az ilyen gyártási eljárásban, amelyet a modern gazdaság más szektoraiban is alkalmaznak, az áru gyártása olyan szolgáltatások nyújtását is magában foglalhatja, amelyek a végtermék azt követő szállításával együtt hozzájárulnak az érintett szerződés végcéljának megvalósításához.

30 A rendelet 5. cikke 1. pontja b) alpontjának szövege nem tartalmazza sem a két szerződéstípus fogalmát, sem a két kategóriát elhatároló jellemzőket olyan szerződések esetére, ahol az áru értékesítése szolgáltatások nyújtását is magában foglalja. Nevezetesen az említett rendelkezésnek az áru értékesítésére vonatkozó első francia bekezdése nem részletezi, hogy akkor is alkalmazandó-e, ha a szóban forgó árut az eladónak a vevő által e tekintetben meghatározott előírások figyelembevételével kell

gyártania vagy előállítania, figyelemmel arra, hogy az ilyen gyártás vagy előállítás, vagy annak egy része a rendelet 5. cikke 1. pontja b) alpontjának értelmében vett „szolgáltatásnak” minősülhet.

31 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy a rendelet 5. cikkének 1. pontja az áru értékesítésére és a szolgáltatás nyújtására irányuló szerződések esetén a joghatósággal rendelkező bíróságot kijelölő kapcsolóelvként az e szerződésekre jellemző kötelezettséget veszi alapul (lásd ebben az értelemben a C-533/07. sz., Falco Privatstiftung és Rabitsch ügyben 2009. április 23-án hozott ítélet [EBHT 2009., I-3327. o.] 54. pontját).

32 E megfontolást figyelembe véve tehát a szóban forgó szerződéseket jellemző kötelezettségből kell kiindulni. Az olyan szerződés, amelynek a jellemző kötelezettsége valamely áru szállítása, a rendelet 5. cikke 1. pontja b) alpontjának első francia bekezdése értelmében „áru értékesítésének” fog minősülni. Az olyan szerződés pedig, amelynek a jellemző kötelezettsége valamely szolgáltatás nyújtása, az említett 5. cikk 1. pontja b) alpontjának második francia bekezdése értelmében „szolgáltatásnyújtásnak” fog minősülni.

33 A szóban forgó szerződések jellemző kötelezettségének meghatározásához a következő tényezőket kell figyelembe venni.

34 Először is hangsúlyozni kell, hogy az eladó által gyártandó vagy előállítandó áru értékesítésére irányuló szerződés minősítését az uniós jog és a nemzetközi jog bizonyos rendelkezései szabályozzák, amelyek útmutatást adhatnak az „áru értékesítése” és a „szolgáltatás nyújtása” fogalmak értelmezéséhez.

35 Mindenekelőtt az 1999/44 irányelv 1. cikkének (4) bekezdése értelmében adásvételi szerződésnek kell tekinteni azt a szerződést is, amely legyártandó vagy előállítandó fogyasztási cikk szállítására vonatkozik, és ezen irányelv 1. cikke (2) bekezdésének b) pontja szerint minden ingó dolog – egyes, az alapügyhöz hasonló esetben irreleváns kivételektől eltekintve – „fogyasztási cikknek" minősül.

36 Másfelől a CISG 3. cikkének (1) bekezdése értelmében az áruk jövőbeni gyártására vagy előállítására vonatkozó szerződések adásvételi szerződésnek minősülnek, kivéve ha az áru megrendelője vállalja, hogy az áru gyártásához vagy előállításához szükséges anyagok lényeges részét ő szolgáltatja.

37 Emellett az Egyesült Nemzeteknek az áruk nemzetközi adásvételi szerződéseire vonatkozó elévülési időről szóló 1974. június 14-i Egyezménye 6. cikkének (2) bekezdése is előírja, hogy az áruk jövőbeni gyártására vagy előállítására vonatkozó szerződések adásvételi szerződésnek minősülnek, kivéve ha az áru megrendelője vállalja, hogy az áru gyártásához vagy előállításához szükséges anyagok lényeges részét ő szolgáltatja.

38 Ennélfogva a fent említett rendelkezések arra utalnak, hogy az a körülmény, hogy a szállítandó árut előzetesen le kell gyártani, illetve elő kell állítani, nem befolyásolja a szóban forgó szerződés adásvételi szerződésként történő minősítését.

39 Másfelől a Bíróság ugyanezen eredményre jutott a közbeszerzési szerződésekkel kapcsolatban is. A C-300/07. sz., Hans & Christophorus Oymanns ügyben 2009. június 11-én hozott ítéletének [EBHT 2009., I-4779. o.] 64. pontjában a Bíróság kimondta, hogy az „árubeszerzésre irányuló közbeszerzési szerződésnek" az építési beruházásra, az árubeszerzésre és a szolgáltatásnyújtásra irányuló közbeszerzési szerződések odaítélési eljárásainak összehangolásáról szóló, 2004. március 31-i 2004/18/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL L 134., 114. o.; magyar nyelvű különkiadás 6. fejezet, 7. kötet, 132. o.) 1. cikke (2) bekezdése c) pontjának első bekezdése szerinti fogalma termékek megvételét foglalja magában függetlenül attól,

hogy az érintett terméket készen bocsátják a fogyasztók rendelkezésére, vagy a fogyasztók előírásai alapján történő legyártást követően. Az említett ítélet 66. pontjában a Bíróság megállapította, hogy olyan áru rendelkezésre bocsátása esetében, amelyet az adott ügyfél egyéni szükségleteinek megfelelő formában, ahhoz igazodva állítottak elő, az említett áru előállítását a szóban forgó áru szállítása részének kell tekinteni.

40 Másodszor figyelembe kell venni az Európai Közösségek Bizottsága által felhozott, a megmunkálandó anyagok származásával kapcsolatos szempontot. A rendelet 5. cikke 1. pontja b) alpontjának értelmezéséhez azt is figyelembe lehet venni, hogy ezen anyagokat a vevő szolgáltatta-e. Amennyiben a vevő az áru gyártásához szükséges anyagok egészét vagy nagy részét maga szolgáltatta, akkor ez a körülmény azt erősítő tényezőként értékelhető, hogy a szerződést „szolgáltatás nyújtására irányuló szerződésnek" kell minősíteni. Ezzel szemben, amennyiben a vevő nem szolgáltat anyagot, ez azt az álláspontot erősíti, hogy a szerződést „áru értékesítésére irányuló szerződésnek" kell minősíteni.

41 A Bírósághoz benyújtott iratokból kitűnik, hogy az alapügyben a KeySafety, noha meghatározta, hogy a Car Trim mely szállítóktól szerezzen be egyes alkatrészeket, nem bocsátott ez utóbbi társaság rendelkezésére anyagokat.

42 Harmadszor, jóllehet a kérdést előterjesztő bíróság nem szolgáltatott információkat erre vonatkozóan, meg kell állapítani, hogy a szállító felelőssége szintén olyan elem lehet, amely a szóban forgó szerződés jellemző kötelezettségének minősítésekor értékelhető. Amennyiben az eladó felelős a tevékenysége keretében létrehozott áru minőségéért és a szerződéses feltételeknek való megfelelőségéért, e felelősség az „áru értékesítésére irányuló szerződésként" történő minősítés irányába billenti a mérleg nyelvét. Ezzel szemben amennyiben az eladó pusztán azért tartozik felelősséggel, hogy a vevő utasításait megfelelően kövessék, e körülmény inkább a „szolgáltatás nyújtására" irányuló szerződésként való minősítést támasztja alá.

43 A fentiekre tekintettel az első kérdésre azt a választ kell adni, hogy a gyártandó vagy előállítandó áru szállítására vonatkozó szerződések a vevőnek az áru beszerzésére, megmunkálására és szállítására irányuló előírásai ellenére a rendelet 5. cikke 1. pontja b) alpontja első francia bekezdésének értelmében vett „áru értékesítésének" minősülnek, amennyiben a vevő nem szolgáltatott a gyártáshoz vagy az előállításhoz szükséges anyagokat, és a szállító felelős az áru minőségéért és a szerződésnek való megfelelőségéért.

A második kérdésről

44 Második kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra vár választ, hogy távértékesítés esetén a rendelet 5. cikke 1. pontja b) alpontjának első francia bekezdése szerinti azon helyet, ahol a szerződés alapján az árut „leszállították", vagy „le kellett volna szállítani", a vevő részére történő fizikai átadás helye alapján kell-e meghatározni.

45 Mindenekelőtt hangsúlyozni kell, hogy a rendelet 5. cikke 1. pontja b) alpontjának értelmében a felek szabadon határozzák meg az áru szállításának helyét.

46 A rendelet 5. cikke 1. pontja b) alpontjában szereplő „eltérő megállapodás hiányában" kifejezés ugyanis azt jelzi, hogy a felek e rendelkezés alkalmazása érdekében megállapodás útján megegyezhetnek a kötelezettség teljesítési helyében. Emellett a rendelet 5. cikke 1. pontja b) alpontjának első francia bekezdése szerint, amely tartalmazza a „szerződés alapján" fordulatot, az áru szállításának helyét főszabály szerint a felek határozzák meg a szerződésben.

47 A Bíróság az előterjesztett kérdés megválaszolása érdekében a rendelet kidolgozására, céljára és rendszerére támaszkodik (lásd a C-386/05. sz. Color Drack ügyben 2007. május 3-án hozott ítélet [EBHT 2007., I-3699. o.] 18. pontját és a C-204/08. sz. Rehder-ügyben 2009. július 9-én hozott ítélet [EBHT 2009., I-6073. o.] 31. pontját).

48 Az állandó ítélkezési gyakorlat értelmében a rendelet 5. cikkének 1. pontjában foglalt különleges joghatósági szabály, amely szerződések esetén kiegészíti az alperes lakóhelye szerinti bíróság joghatóságára vonatkozó szabályt, a közeliségre vonatkozó célt követ, és azt a szerződés és az arról határozó bíróság közötti szoros kapcsolóelv megléte indokolja (lásd a fent hivatkozott Color Drack ügyben hozott ítélet 22. pontját és a fent hivatkozott Rehder-ügyben hozott ítélet 32. pontját).

49 A kérelem alapjául szolgáló kötelezettség teljesítésének helyét illetően a rendelet 5. cikke 1. pontja b) alpontjának első francia bekezdésében önállóan határozza meg az áru értékesítése esetén szükséges kapcsolóelvet a joghatósági szabályok kiszámíthatóság céljából történő egységesítésének elsődleges célját követve (lásd ebben az értelemben a fent hivatkozott Color Drack ügyben hozott ítélet 24. pontját és a fent hivatkozott Rehder-ügyben hozott ítélet 33. pontját).

50 A rendeletben a szerződésekre vonatkozó e különleges joghatósági szabály a szállítás helyét mint önálló kapcsolóelvet határozza meg, amely valamennyi, áru értékesítéséről szóló szerződés alapján benyújtott keresetre vonatkozik, nem csupán a konkrétan a szállítási kötelezettség alapján előterjesztettekre (lásd a fent hivatkozott Color Drack ügyben hozott ítélet 26. pontját).

51 Mindazonáltal a rendelet egyetlen rendelkezése sem határozza meg a „szállításnak” és a „szállítási helynek” a rendelet 5. cikke 1. pontja b) alpontja első francia bekezdésének értelmében vett fogalmát.

52 Másfelől emlékeztetni kell arra, hogy e rendelkezés kidolgozása során a Bizottság a polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló EK tanácsi rendeletre vonatkozó 1999. július 14-i javaslatában (COM (1999) 348 végleges, 14. o.) hangsúlyozta, hogy e rendelkezés célja „az eljáró bíróság székhelye szerinti állam nemzetközi magánjogi szabályainak

alkalmazásából eredő hátrányok kiküszöbölése", és hogy „a szállítási hely ezen pragmatikus kijelölése" tisztán ténybeli szemponton alapszik.

53 Mindenekelőtt meg kell állapítani, hogy a rendelet 5. cikke 1. pontjának b) alpontjában meghatározott kapcsolóelvek önálló jellege kizárja a joghatósággal rendelkező tagállam nemzetközi magánjogi szabályainak, valamint az annak alapján irányadó anyagi jogi jogszabályainak alkalmazását.

54 E körülmények között a kérdést előterjesztő bíróság feladata megvizsgálni először azt, hogy a szerződés rendelkezéseiből megállapítható-e a szállítás helye.

55 Amennyiben ilyen módon meghatározható a szállítás helye, anélkül hogy a szerződésre irányadó anyagi jogi jogszabályokhoz kellene fordulni, ezt a helyet kell azon helynek tekinteni, ahol a szerződés alapján a dolgot leszállították, vagy le kellett volna szállítani a rendelet 5. cikke 1. pontja b) alpontja első francia bekezdésének értelmében.

56 Ezzel szemben előfordulhatnak olyan helyzetek, amikor a szerződés nem tartalmaz olyan rendelkezést, amely alapján anélkül, hogy a szerződésre irányadó anyagi jogi jogszabályokhoz kellene fordulni, megállapítható lenne a feleknek az áru szállítási helyére vonatkozó akarata.

57 Ilyen esetekben, mivel a rendelet 5. cikke 1. pontjának b) alpontjában előírt joghatósági szabály önálló jellegű, e helyet más, a rendelet kidolgozását, céljait és rendszerét tiszteletben tartó szempont alapján kell meghatározni.

58 A kérdést előterjesztő bíróság két helyet határoz meg, amelyek szerződéses kikötés hiányában az ezen önálló kapcsolóelv megállapításához szükséges szállítási helyként vehetők figyelembe. Az első az áru vevő részére történő fizikai átadásának a helye, a második pedig az árunak az első fuvarozó részére a vevőhöz történő eljuttatás céljából történő átadásának helye.

59 A kérdést előterjesztő bírósághoz hasonlóan meg kell állapítani, hogy e két hely tűnik a legalkalmasabbnak arra, hogy a felek eltérő rendelkezése hiányában meghatározhassuk azon teljesítési helyet, ahol a dolgot leszállították, vagy le kellett volna szállítani.

60 Meg kell állapítani, hogy a rendelet kidolgozásának, céljainak és rendszerének azon hely felel meg leginkább az e rendelet 5. cikke 1. pontja b) alpontja első francia bekezdésének értelmében vett „szállítási helyként", ahol az árut a rendeltetési helyén fizikailag átadták, vagy át kellett volna adni a vevőnek.

61 E szempontot a magas szintű kiszámíthatóság jellemzi. Megfelel továbbá a közelség céljának, mivel biztosítja, hogy szoros kapcsolat áll fenn a szerződés és az arról dönteni hivatott bíróság között. Meg kell jegyezni különösen, hogy a szerződés tárgyát képező áru a szerződés teljesítését követően főszabály szerint ezen a helyen található. Emellett az áru értékesítésére irányuló szerződés fő célja az eladó által e dolog átadása a vevő részére, amely ügylet csak akkor megy teljesedésbe, amikor e dolog megérkezik a rendeltetési helyére.

62 A fenti megfontolásokra tekintettel a második kérdésre azt a választ kell adni, hogy a rendelet 5. cikke 1. pontja b) alpontjának első francia bekezdését úgy kell értelmezni, hogy távértékesítés esetén azon helyet, ahol a szerződés alapján az árut leszállították,

vagy le kellett volna szállítani, e szerződés rendelkezései alapján kell meghatározni. Amennyiben a szállítási helyet ez alapján nem lehet meghatározni anélkül, hogy a szerződésre irányadó anyagi jogi jogszabályokhoz kellene fordulni, e hely ott található, ahol az árut az adásvételi ügylet szerinti rendeltetési helyen a vevőnek oly módon adják át, hogy ezáltal megszerzi, vagy meg kellene szereznie az áru feletti tényleges rendelkezés jogát.

A költségekről

63 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (negyedik tanács) a következőképpen határozott:

1) A polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló, 2000. december 22-i 44/2001/EK tanácsi rendelet 5. cikke 1. pontjának b) alpontját úgy kell értelmezni, hogy a gyártandó vagy előállítandó áru szállítására vonatkozó szerződések a vevőnek az áru beszerzésére, megmunkálására és szállítására irányuló előírásai ellenére e rendelet 5. cikke 1. pontja b) alpontja első francia bekezdésének értelmében vett „áru értékesítésének" minősülnek, amennyiben a vevő nem szolgáltatott a gyártáshoz vagy az előállításhoz szükséges anyagokat, és a szállító felelős az áru minőségéért és a szerződésnek való megfelelőségéért.

2) A 44/2001 rendelet 5. cikke 1. pontja b) alpontjának első francia bekezdését úgy kell értelmezni, hogy távértékesítés esetén azon helyet, ahol a szerződés alapján az árut leszállították, vagy le kellett volna szállítani, e szerződés rendelkezései alapján kell meghatározni. Amennyiben a szállítási helyet ez alapján nem lehet meghatározni anélkül, hogy a szerződésre irányadó anyagi jogi jogszabályokhoz kellene fordulni, e hely ott található, ahol az árut az adásvételi ügylet szerinti rendeltetési helyen a vevőnek oly módon adják át, hogy ezáltal megszerzi, vagy meg kellene szereznie az áru feletti tényleges rendelkezés jogát.

Aláírások